

FIGUR 1. Försäljning av antibiotika för livsmedelsproducerande djur 2018 (rosa) 2023 (brunnröd) uttryckt som mg aktiv substans per populationskorrektionsenhet (PKU). PKU motsvarar ungefär den sammanlagda vikten av levande djur i ett land, uttryckt i kilo. Måttet är trubbigt och därför ska siffrorna tolkas med försiktighet. Den prickade linjen illustrerar det mål EU-kommissionen satt för EU sammanlagt. Källa: Europeiska läkemedelsmyndigheten.

Antibiotika och djur inom EU

Antibiotika botar bakteriesjukdomar och är livräddande läkemedel för människor och djur. Bakterier kan bli motståndskraftiga, resistenta, mot antibiotika som då inte fungerar. Problemen med antibiotikaresistenta bakterier ökar snabbt runt om i världen. Utvecklingen påverkas av hur mycket antibiotika som används, men också av smittskydd och hygien.

Användningen varierar mycket

Antibiotika i rent tillväxtökande syfte förbjöds i Sverige 1986 och inom EU 2006. I en del andra länder är sådan användning fortfarande tillåten. Statistiken för EU, Norge och Island visar på stora skillnader mellan länder (Figur 1). Den sammanlagda siffran för 2023 för alla länder som deltar var 85 mg/PKU, jämfört med siffran för Sverige som är 11 mg/PKU. Sverige, Finland, Island och Norge redovisar de lägsta siffrorna. Men försäljningen minskar i andra länder, från 2018 är den totala minskningen 25 procent. EU-kommissionen har satt som mål att EU-länderna till 2030 ska minska

förbrukningen med 50 procent jämfört med 2018.

Skillnader i hur och vad

Det är också stora skillnader mellan länder vad gäller hur antibiotika används. Medicinering av hela djurgrupper är mycket vanligt i många länder. I de länder som rapporterade 2023 var cirka 86 procent av all antibiotika för djur läkemedel för medicinering av djurgrupper via foder eller vatten. I Sverige är motsvarande siffra cirka 10 procent.

I många EU-EES länder är aminopenicilliner (amoxicillin) den typ av antibiotika som såldes mest under 2023, i genomsnitt 27 procent av försäljningen. I

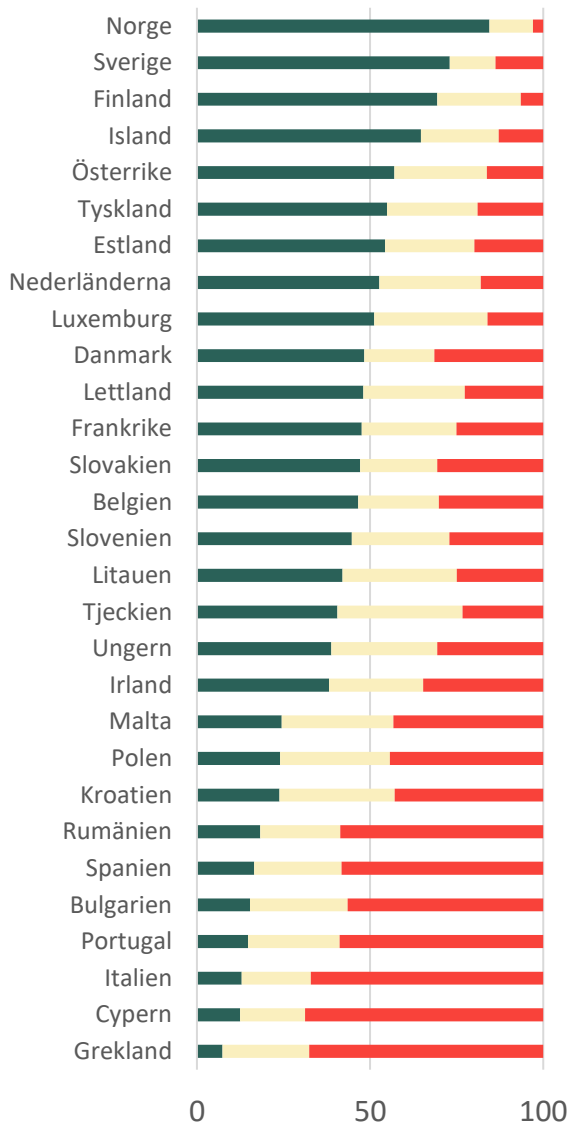
Sverige var motsvarande siffra 3 procent. Aminopenicilliner är aktiva mot många olika bakteriearter, man säger att de har ett brett spektrum. När fler bakteriearter påverkas är effekten på resistensläget större. I Sverige dominerar vanligt penicillin som stod för cirka 60 procent av försäljningen. Penicillin har ett jämförelsevis smalt spektrum.

Skillnader i antibiotikaresistens

I EU:s övervakning av antibiotikaresistens hos bakterier från djur undersöks bland annat tarmbakterier (kolibakterier) från friska djur vid slakt. Resultaten speglar hur användningen av antibiotika över tid har påverkat djurpopulationens bakterieflora. Man kan se det som ett ekologiskt fotavtryck. I Figur 2 illustreras andelen av dessa bakterier från grisar som är känsliga för alla testade antibiotika, resistenta mot ett eller två, respektive resistenta mot tre eller fler antibiotika. Skillnaderna mellan länder är stora och de nordiska länderna redovisar högst andel bakterier känsliga för alla undersökta antibiotika.

LÄS MER

[First ESUAvet report; The European Union Summary Report on Antimicrobial Resistance in zoonotic and indicator bacteria from humans, animals and food in 2022/2023](#) ECDC & EFSA. www.efsa.europa.eu

FIGUR 2. Andel (procent) av undersökta kolibakterier (*Escherichia coli*) från friska grisar som är känsliga för alla testade antibiotika (grönt), resistenta mot ett- två antibiotika (gul) och resistenta mot tre eller fler (rött). Data från 2023, EFSA & ECDC.

Farliga djursmittor kan få allvarliga konsekvenser, från lidande hos djur och människor till ekonomiska förluster och störningar i matförsörjningen. Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, är en expertmyndighet som genom diagnostik, forskning och rådgivning stärker Sveriges förmåga att bekämpa djursjukdomar som utgör hot mot kritiska samhällsfunktioner. Friska djur - trygga människor.

Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA
751 89 Uppsala
018-67 40 00
sva@sva.se
sva.se

SVAKOM215.1